

Trinajst lukenj v žičnati ograji

Uršula Lipovec Čebtron

Vasica Ključ Brdovečki na hrvaški strani meje je bila tiha in negibna, reka Sotla, ki jo poznamo iz otroških let Jospa Broza Tita, pa je bila nepričakovano visoka, hitra in divja. Na nasprotnem bregu reke se je jasno kazala panelna **ograja z rezalno žico**, za katero so slovenske oblasti že davno obljubile, da jo bodo odstranile, a so to storile le na manjšem delu ozemlja. Ponekod so se po tleh vili koluti žice, v katero se je vraščalo grmiščasto rastje – kot bi narava hotela postopoma, a vztrajno omiliti brutalnost žice, jo iz umetne transformirati v bolj estetsko naravno pregrado. Pomislila sem, kako težko je poleti, ko rastline ozelenijo, prepoznati žičnata rezila, ki se skrivajo pod gostim listjem. Obenem pa me je začudilo dejstvo, da ta **ograja**, ki se širi sredi polj in pašnikov, veliko bolj jasno označuje hrvaško-slovensko mejo kot reka Sotla. Pred nami se je ograja končevala z velikimi kovinskimi vrati, ki so stala sredi polja kot bizaren, surrealističen objekt v prostoru. Ta vrata so bila zaklenjena, a drugod smo podobna videli odklenjena in široko odprta – odvisno od nejasnih praks lokalnih policistov oziroma od tega, do katere mere jim je potrebno uprizarjati spektakel na meji (De Genova 2013).

Rigonce, 6. 12. 2023. Foto: Uršula Lipovec Čebtron

Skupaj s kolegicama smo odšle naprej in se ustavile v bližnji vasici, na železniški postaji Sutla, kjer je starejša vaščanka čakala na vlak. Na naše vprašanje, ali opaža ljudi na poti je prikimala in rekla, da jih je zdaj več, “predvsem mladih fantov, a kdaj so tudi otroci”, je dodala. Spomnila se je, da je bilo tu 2015 množica ljudi, v Harmici so imeli šotor za čaj in prigrizke za vse, ki so šli tod mimo. Takrat jih je tudi v vaški trgovini pogosto opazila. Presenetilo jo je, koliko denarja so nekateri imeli, obenem pa je ugotovila, da so trgovci zanje takoj zvišali cene. To se ji ni zdelo prav, kar je prodajalcem tudi povedala. Ko je to izrekla, se je na njenem utrujenem obrazu za hip pokazal občutek zmagoslavja.

Nato smo odšle v Rigonce, kjer smo se spomnile prizorov iz 2015, ko je kraj postal ena ključnih točk begunskega **koridorja**. A na ta decemberski dan 2023 o omenjenih dogodkih ni bilo sledi, edino navzočnost policije je ostajala podobno intenzivna. Čeprav smo na osamljenih poteh po Rigoncih srečale le dva starejša krajana, so mimo nas v

kratkem času peljali štirje policijski avti, vključno z marico. A ni šlo le za policijske patrolje, čim bolj smo se približevale meji, tem bolj jasno smo dobivale občutek, da smo opazovane.

Prišle smo do kraja ob Sotli, ki smo ga pred nekaj urami opazovale s hrvaške strani, le da smo bile tokrat na slovenski strani, v neposredni bližini žičnate ograje. Hodile smo dober kilometer vzdolž ob ograji, ki jo je slabo zakrivalo zimsko rastje, ter opazile vrsto sledi ljudi na poti: otroško plenico, spodnje hlače, sim kartico za mobilni telefon, ovoj Kraš napolitank, spodnji del tranirke, levi čevlji. Največ predmetov smo opazile ob manjših ali večjih luknjah, ki so jih ljudje naredili v ograji. Ko smo tako hodile ob ograji, smo začele te luknje naglas šteti: "Tri... pet ... osem... dvanajst..." – na manj kot kilometru ograje smo jih naštele trinajst. Zakaj jih je toliko? Zakaj so tako gosto druga ob drugi, zakaj med njimi ni več razmaka? Na obeh straneh reke je bilo podobno rastje, podoben nagib brega. Po sledovih je bilo očitno, da so ljudje s hrvaške strani prečkali reko Sotlo, da bi prišli na slovensko stran. Tudi tu je bila reka globoka in deroča. Na slovenskem bregu so se vile blatne poti navkreber, do lukenj v žičnati ograji. Rezalna žica je bila na teh mestih prekrita z odejami ali oblačili. Ko smo boljše pogledale, smo ob luknjah prepoznale tudi odvržene dokaze o tem, da je določeno osebo hrvaška policija registrirala. Eden od dokumentov je bil izdan pred tremi dnevi, 3. 12. 2023, na policijski postaji v Sisku, kar je pomenilo, da je ta oseba bila tu včeraj ali predvčerajšnjem. Ta in nekateri drugi dokumenti so bili vlažni, a še vedno čitljivi.

Ko smo se vračale po isti poti, smo ponovno preštete luknje v ograji – ponovno smo prišle do številke trinajst. Med štetjem smo opazile, da se nam približuje avto. Ni imel policijskih oznak, a zdelo se nam, da gre za policijo, ki jo je verjetno nekdo od prebivalcev poklical, da bi jih opozoril na našo prisotnost. Ko smo se avtu približevale, smo opazile, da je motor prižgan. Iz avta je dejansko stopil policist, ki je proti k nam hodil s hitrimi koraki. S strogim tonom je vprašal, kdo smo in zakaj smo tu. Razložile smo mu, da sodelujemo v mednarodnem znanstvenem projektu in raziskujemo ograjo. Očitno je bilo, da na tak odgovor ni bil pripravljen. Povedal nam je, da je v zadnjem obdobju več ljudi, ki v Slovenijo vstopa na tem delu meje, preko lukenj v žičnati ograji, pa tudi preko bližnjega železnega mosta in na nekaj mestih v bližini Vukovega sela, drugje pa jih ni opaziti. Ko smo že odhajale, je za nami zaklical, če smo kaj odnesle od te raziskave. A vprašanje je bilo očitno retorično, zato nobena od nas ni poskušala nanj odgovoriti, le tiho smo odšle proti avtu.

Rigonce, 6. 12. 2023. Foto: Uršula Lipovec Čebrown

30. 1. 2024

Literatura

De Genova, Nicholas. 2013. "Spectacles of Migrant 'Illegality'. The Scene of Exclusion, the Obscene of Inclusion". *Ethnic and Racial Studies* 36/7: 1180-1198.